

11. Česká republika – hospodářství, přír. zdroje ...

Surovinová základna

Je pestrá, ale z hlediska potřeby jsou zdroje nedostatečné nebo málo kvalitní. Využití některých surovin snižuje jejich rozptýlení do nevelkých ložisek.

Nerudné suroviny – kvalitní **kaolin**, těžený na Karlovarsku a Plzeňsku, dal vzniknout porcelánovému průmyslu a keramice. Kvalitní sklářské písky na severu a severovýchodě Čech. Široké využití mají i ložiska vápence, z kterých se vyrábí cement a vápno, ale také mramor. Jako stavební kámen se používá především **žula**, vyskytující se hlavně v oblastech České vysočiny (Posázaví, Českomoravská vrchovina,..) V údolních nivách nebo terasách velkých řek se těží štěrk a písky.

Poměrně dobrá je také základna paliv. Největší a nejkvalitnější zásoby **černého uhlí** se nacházejí v Ostravsko-karvinské pánvi (výběžek Hornoslezské pánve z Polska), proto se zde nachází také základna našeho hutnictví železa a oceli. Ložiska menšího významu jsou u Kladna, Plzně a v okolí Trutnova a Brna. **Hnědé uhlí**, které tvoří palivoenergetickou základnu, má největší ložiska v podkrusnohorském zlomu. Největší zásoby jsou v Severočeské uhelné pánvi, menší a méně kvalitní jsou v Sokolovské pánvi. Těžba uhlí má značně negativní vliv na ekologii území, protože se zhoršují podmínky dolování, hloubka uhelných vrstev a jejich složitější geologické poměry zhoršují poměry, navíc uhlí obsahuje více síry a popelovin. U Jáchymova, na Příbramsku a na Českolipsku se nacházejí značné zásoby **uranových rud**, ale netěží se, protože je to ekologicky neúnosné (uran se těží pomocí kys. sírové).

Česká republika má naprosto nedostačující ložiska **ropy**, a tak se její nedostatek kryje výhradně dovozem z Ruska (Družba), z Německa (Ingolstadt z Perského zálivu), ADRIA z Terstu. Dovoz **zemního plynu** je buď z Ruska plynovodem nebo zkapalněný z Norska. Rudy pokrývají asi 3-6% spotřeby, a tak je nutné ji dovážet (železná ruda z Ukrajiny a Ruska).

Průmysl

Energetika

Na výrobě elektrické energie se podílejí tepelné, atomové, vodní, slunečné a větrné elektrárny.

- 1) tepelné – asi 65 % podílu na výrobě energie, nacházejí se hlavně v blízkosti zdrojů nebo na významné dopravní trase. Nejvíce se jich vyskytuje v severních Čechách, např. Tušimice, Mělník, Opatovice.
Počátkem 90. let prošly modernizací, odstraňují se splodiny, na elektrárnách jsou filtry na popílek, z něhož se pak vyrábí sádkartón.
- 2) Atomové elektrárny – Temelín a Dukovany, podíl asi 30%
- 3) Vodní – asi 5% spotřeby energie, zapínají se v době špičky, problém je ten, že je zde nedostatečný potenciál vody, protože jsou malé řeky. Např. vltavská kaskáda, Dlouhé Stráně – přečerpávací elektrárna.

Po r. 1989 se utlumuje těžký průmysl, který byl velmi náročný na spotřebu energie, došlo k privatizaci průmyslových podniků a vstupu zahraničního kapitálu. Významně se omezil školivý vliv na životní prostředí.

Odvětví průmyslu

- hutnictví – toto odvětví průmyslu má u nás dlouholetou tradici. Domácí surovinová základna je však nedostatečná, a tak dochází k sekundárnímu zpracování (zpracování polotovárů). Zvyšuje se kvalita, přesto se špatně vyváží, protože cizí země mají kvóty na ochranu vlastních výrobců. Ostrava, Nová Huť, Karviná, Bohumín, ..+Kladno
- strojírenství je největším a nejsilnějším odvětvím průmyslu. Jeho výrobky ovlivňují technický rozvoj ostatních odvětví. Je to také jedno z nejzastoupenějších odvětví republiky. Jsou užívány nové technologie, stoupá kvalita a vyrábí se to, co je prodejné. Rozsáhlými sektory jsou hlavně dopravní průmysl, elektrotechnika, elektronika, obráběcí stroje, zařízení pro energetiku. Velkými podniky jsou např. Škoda Mladá Boleslav i Plzeň, Tatra Kopřivnice, Jawa Divišov, ČKD dopravní systémy, v Kolíně Toyota.
- chemický průmysl je dynamicky se rozvíjejícím odvětvím. Zahrnujeme sem farmaceutickou, gumárenskou výrobu, dále výrobu syntetických vláken, plastů, výrobu papíru. Tento průmysl má také značné nároky na energii a vodu, a proto patří mezi největší znečišťovatele ovzduší. Nejvýznamnějším odvětvím je petrochemie, jejíž kombináty najdeme v Litvínově nebo v Kralupech (syntetická vlákna, kaučuk). Středisky farmaceutické výroby jsou Rokyty u

Prahy, Ústí a Opava. Gumové zboží se vyrábí v Odrách u Nového Jičína a ve Zlíně. Pneumatiky v Otrokovicích a v Praze. Chemická vlákna v Plané nad Lužnicí. Papír ve Štětí, Větrní a v Paskově. V Pardubicích semtex.

- textilní průmysl – hlavně v severních a severovýchodních Čechách a na severní Moravě. Většina surovin je dovážena, jsou využívána i chemická vlákna. Oděvní průmysl – Prostějov, Jitex.
- obuvnický, kožedělný průmysl – Baťa, kožené galanterie v Klatovech, Prostějově a Přerově.
- sklářský průmysl – se opírá o domácí surovinovou základnu a značná část produkce se uplatňuje na evropských trzích. Hlavní závody můžeme najít v severozápadních a severních Čechách v pásu Sokolov - Železný Brod . Bižuterie v Jablonci, ..Kavalier Sázava
- keramika, porcelán – Rakovník
- dřevozpracující průmysl – výroba nábytku, Planá nad Lužnicí, České Budějovice (tužky, Koh-i-noor) , piana Petrof v HK, varhany v Krnově a strunné nástroje v Lubech u Chebu.
- potravinářský průmysl – rovnoměrně rozložen po celém území, důležité jsou pivovary, cukrovary, lihovary, mlékárny, jatka a zpracování masa, ...

Členství ve světových organizacích

OSN a přidružené organizace (MMF, UNESCO)

UECD – Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (od 1995, 50 členů)

NATO- od 12.3.1999

EU

CEFTA – Středoevropská zóna volného obchodu (ČR, Slovensko, Polsko, Slovinsko, Rumunsko,)

Obyvatelstvo

Počet obyvatel je asi 10,3 mil. a hustota zalidnění je 131 obyvatel / km². Nízká porodnost, zvyšuje se věk snoubenců, česká populace stárne.

Ekonomické složení obyvatelstva:

- a) primární sféra – pod 3%
- b) sekundární sféra – 50%
- c) terciální sféra
- d) kvartální

Národnostní složení obyvatelstva – jednotný stát, 95 % Češi. Menšiny –Slováci, Poláci, Němci, Rómové, Vietnamci...

Z hlediska náboženského složení žije v republice 40% věřícího obyvatelstva. Podle věřících katolická, Evangelická, Pravoslavná církev...

Administrativně je republika od 1.1. 2000 členěná na 14 krajů.